

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Sententia Scoti refellitur. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

ciendam cognitionem, quæ maneat in ipso: sic etiam ad imprimendam cognitionem in intellectu audientis.

Tertio notandum.

Tertio notandum, Angelum qui loquitur alteri, posse tribus modis in intellectu audientis operari, primo efficiendo actum intellectionis, abique eo, quod imprimat speciem. Secundo efficiendo speciem & intellectionem simul. Tertio efficiendo solam speciem. Primo modo loquitur (inquit Scotus) vnus Angelus alteri Angelo de re iam nota secundum habitum audientis, cuius ille iam habebat speciem: tunc autem Angelus loquens, solum efficit intellectionem in intellectu audientis: nam cum ille, qui audit, iam habeat speciem, non potest in intellectu illius nouam aliam speciem imprimere, eo quod de eodem obiecto in intellectu eiusdem Angeli non possunt esse plures species. Secundo modo loquitur superior inferiori, quando ei manifestat aliquid, cuius inferior nullam habebat speciem, nec illi antea notum erat: quia cum Angelus inferior, qui audit, virtusque capax sit, nempe speciei, & cognitionis: & Angelus superior, qui loquitur illi, vtramque possit imprimere: sequitur, ita loqui inferiori, vt speciem, & cognitionem simul intellectui audientis Angeli communicet: hoc tamen ordine, vt species intelligibilis in intellectu audientis solum producat ab specie, quam habet Angelus, qui loquitur, sicut in sensibilibus vna species ab alia derivatur: intellectio vero impressa intellectui audientis Angeli, efficiatur ab specie simul & intellectu Angeli loquentis, sicut fit intellectio, qua intelligit ipsemet Angelus, qui loquitur.

Tertio modo loquitur vnus Angelus alteri, imprimendo ei solum speciem intelligibilem: quia nequit imprimere cognitionem actualem eiusdem obiecti quod ipse considerat: & hoc modo inferior loquitur aliquando superiori, quando superior non habebat speciem illius obiecti, quod considerabat inferior, & manifestare volebat (nam si alias haberet speciem, non eo concederet Scotus, produci nouam speciem in intellectu superioris) & quando superior Angelus attendit, & actu considerat aliquid aliud: tunc enim inferior ita producit speciem obiecti, quod ipse cognoscit, in intellectu superioris vt non possit producere actualem cognitionem illius, eo quod non potest distrahere intellectum superioris, vt relicta consideratione, quam habet, attendat ad id, quod ipse proponit: contra vero si superior inferiori loqueretur, etiam si inferior distractus esset in consideratione alterius rei, non solum posset ei imprimere speciem, sed etiam actualem considerationem obiecti, quod ipse considerat, & cupit exprimere: eo quod ratione perfectioris naturæ, quam habet, vim habet superior impediendi inferiorem a cogitatione & consideratione, in qua est: ac proinde imprimere potest aliam longe diuersam: Angelum vero inferiorem, qui loquitur superiori, & non potest imprimere intellectionem, sed solum speciem, comparat Scotus homini voce loquenti cum altero, qui nihil attendit eorum, quæ dicuntur, eo quod animo sit distractus in consideratione alterius rei. Hæc est tota doctrina Scoti, tamen si diuerso ordine disposita: quam licet colligere ex quæst. allegata §. *Ad vltiorem*. Ex quibus constat, in sententia illius, loqui vnum

ARTIC. IV.

Angelum alteri, nihil aliud esse, quam imprimere intellectionem eiusdem obiecti intellectui audientis.

Hanc autem opinionem hoc modo explicatam probat Scotus in §. *Ad quæstionem*, quia ille qui loquitur alteri, si posset, hoc ipso quod loquitur, proxime produceret in intellectu audientis conceptum, & intellectionem de illa re, de qua loquitur, homines vero propter suam imperfectiorem, & defectum virtutis, dum voce loquuntur, remota solum, hoc est, per vocem prolatam sunt causa conceptus & cogitationis in audiente: qui Angelus potest proxime producere cognitionem eiusdem obiecti in intellectu audientis, quia omne agens constitutum in actu primo potest operari, & effectum producere in quocumque subiecto capaci & idoneo, Angelus autem, qui loquitur, constitutus est in actu primo ad producendam intellectionem, & Angelus, qui debet audire, capax est talis intellectionis: ergo Angelus, qui loquitur, producere potest in intellectu audientis intellectionem, ac proinde hoc modo loqui cum alio.

CAPVT III.

Sententia Scoti resellitur.

Hanc opinionem Scoti falsitas resellit Gregorius loco inferius allegando & primo probat falsum esse illud, quod primo loco Scotus docuit, nempe posse vnum Angelum videre in mente alterius rem aliquam (vt autem) intuitiue, via plus cognitione in mente illius: nam sicut late obiectum supra disput. 8. cap. 3. impossibile est, per medium aliquid prius visum, aliquid aliud videre nisi in eo medio sit tota ratio alterius & ita per cognitionem alterius obiecti prius visum non potest clare videri obiectum illius, verum cum hanc etiam doctrinam ipse Scotus tradidit quod libeto 14. vt ibidem diximus: exultum in loco superius allegato id non docuisse, quod illi imputat Gregorius: imo vero quæst. citata §. *Ad vltimam*, circa finem plane docet, ex eo quod vnus Angelus videat visionem alicuius obiecti in mente alterius Angeli, videre etiam quodammodo obiectum illius visionis: cum dicit, *Quodammodo*, plane indicauit, non clare intueri obiectum illius visionis, sicut est.

Hoc igitur prætermisso, sententia Scoti quoad reliqua, quæ docet de locutione Angelorum, impugnanda est. Primo, quia falsum est, intellectionem, quæ est actio vitalis, & essentialiter pendet ab eo, in quo est, qui per eam intelligere dicitur, vt ostendimus i. 2. quæst. 3. artic. 2. posse ab vno Angelo in intellectu alterius produci ergo vnus alteri loqui non potest producendo cognitionem eius obiecti, quod ipse cognoscit, in intellectu alterius.

Secundo, etiam si posset Angelus atque homo intelligere per intellectionem, quam ipse in seipso non producerent, sed ab alio reciperent, tamen adhuc falsum est, posse produci intellectionem ab vno Angelo in mente alterius: communis enim sententia Scholasticorum in 2. 2. q. 1. est, non posse animam hominis ab Angelo immutari, nisi solum media imaginatione, sed neque imaginationem ipsam posse immutari impressione qualitatis, sed sola applicatione alicuius agentis.

vel saltem motu aliquo secundum locum; quo humores humani corporis excitari possint: quo igitur fundamento Scotus affirmare potuit, unum Angelum posse producere in intellectu alterius intellectionem & cognitionem?

Tertio etiam si Angelus id posset efficere, ob id tamen non diceretur loqui ei, cui intellectionem imprimeret: nam producere intellectionem in aliquo, potius est efficere, ut ille intelligat, quam loqui cum ipso: alteri enim loqui, proprie non est efficere, ut ille intelligat eandem rem, quam ego etiam intelligo: sed meum de illa re conceptum ei explicare, hoc est, facere, ut ille intelligat, me id in mente habere: ut igitur unus Angelus alteri loquatur imprimendo illi intellectionem, sicut dicebat Scotus, debet imprimere intellectionem suam proprie intellectionis, & non solum rei, quam ipse intelligit: nam si solum imprimeret intellectionem obiecti, quod ipse etiam intelligit, non imprimens notitiam suam intellectionis, non posset alius discernere, quis sibi loqueretur: solum enim cognosceret rem cognitam ab alio, sed non cognosceret intellectionem loquentis. Quod si diceret Scotus, unum Angelum non solum imprimere in intellectu alterius intellectionem eiusdem obiecti, quod ipse cognoscit, verum etiam notitiam suam ipsius intellectionis; consequenter deberet asserere, principium imprimens in altero Angelo notitiam illam, non esse intellectum Angeli loquentis, cum specie, sed intellectionem existentem in mente Angeli loquentis: nam intellectus cum specie obiecti solum potest esse principium efficiendi cognitionem illius obiecti, aut in ipso met Angelo, aut in alio, si unus in alio notitiam posset producere. Si enim intellectus cum specie obiecti, non est principium cognitionis reflexæ in eodem met Angelo, & notitiam, qua cognoscit, se intelligere, multo fortiori ratione non poterit esse principium producendi notitiam suam ipsius intellectionis in mente alterius. An vero cognitio existens in mente loquentis, possit esse principium notitiam in mente audientis, ut eam producat, & dicemus.

Quarto contra Scoti sententiam pugnat hæc ratio. Si unus Angelus potest virtute sui intellectus, & speciei, quam habet de obiecto, imprimere mentaliter cognitionem eiusdem obiecti, & eo modo ei loqui: posset etiam in animam nostram idem efficere, sicut etiam in separatam: Nihil enim obstat videtur coniunctio cum corpore, & corpus ipsam, quo minus spiritualemente intellectione producat in anima: quis autem audeat dicere, Angelos, aut demones ita nobis loqui? ergo si igni est, nec Angelos sibi mutuo loqui eo modo, quo putavit Scotus. Eandem vero rationem esse animæ separatæ & coniunctæ infra cap. 5. satis ostendam. Præterea, aut anima nostra separata non posset loqui cum Angelo, aut si posset loqui, posset illi imprimere notitiam eiusdem obiecti, quod cognoscit: si autem separata potest, posset etiam coniuncta: quia eadem est ratio ipsius in utroque statu, ut dicemus.

Quinto arguit Greg. hoc modo: Cum Angelus, qui audit, videat in intellectibus plurium Angelorum species eiusdem obiecti, cuius ipse accipit notitiam impressam: vnde nam discernere potest, ab hoc potius quam ab illo provenire? quod si hoc discernere non valet; non poterit scire, quis eorum sibi loquatur.

Sexto id, quod docet Scotus in ea quæst. allegata §. Ad argumenta secunda questionis, ad primum, mihi non probatur, nempe posse unum Angelum alteri loqui modo superius explicato, quamvis sua cogitatio esset illi per se nota, & obiectum illius: hoc igitur mihi non probatur: nam quamvis recte posset aliquis alteri loqui, cui sua cogitatio nota est, explicando illi suam mentem, sicut nos quotidie loquimur Deo, cui omne corpus strum patet: tam si loquutio fiat eo modo, quem Scotus comminiscitur, frustra videtur unus Angelus alteri loqui, cui idem obiectum notum est: quid enim refert, si Angelus imprimat notitiam obiecti, quod ipse cognoscit, alteri Angelo, cui iam illud obiectum per se notum erat, & eandem rem duabus cognitionibus intelligat, altera à se elicit, altera vero impressa ab Angelo loquente? Imo si Scotus dictis constare deberet, id nullo modo fieri posse asseueraret: nam ea ratione ipse dixit, inferiorem Angelum non posse loqui superiori rem aliam intelligenti, quia non posset illi imprimere notitiam, eo quod duæ notitiæ simul in eodem intellectu esse non possunt. Ego autem non video, cur potius de diversis obiectis duæ diversæ notitiæ simul esse nequeant, de eodem autem esse possint: cum altera debeat esse elicitæ ab intellectu, altera solum in eo recepta, ut ex dictis constat.

Postremo, si verum esset quod docet Scotus, nempe inferiorem Angelum non posse loqui superiori, quando ille distractus est, & non cogitat idem, quod inferior; sequeretur, raro posse inferiorem superiori loqui: quod est absurdum: raro enim contingit, ut de eadem re uterque simul cogitet.

Argumentum vero, quo Scotus suam confirmat sententiam, facile est. Respondemus ergo, intellectum unius Angeli instructum specie intelligibili, esse sufficiens principium producendi cognitionem, seu notitiam in se, non in alio: quia solum est principium actionis immanens, & vitalis. Eadem quoque ratione intellectus Angeli audientis capax est notitiæ & cognitionis non ab alio, sed à se ipso elicitæ: nec ulla est ratio cur oppositum dicamus, alioquin & nos intellectus posset in Angelos, & Angeli in ipsam notitiam imprimere: quod est absurdum.

CAPUT IV.

Unum Angelum alteri loqui imprimendo illi speciem suam cognitionis nonnulli censent.

Opinio Scoti affinis est sententiæ quorundam recentiorum, qui putant, locutionem Angelorum ita fieri, ut Angelus, qui loquitur, imprimat pro voluntate sua intellectui audientis non cognitionem & notitiam obiecti, quod ipse cognoscit, ut dicebat Scotus; sed speciem notitiæ, quam ipse de re aliqua habet, ut in alteri non solum manifestet obiectum, sed etiam conceptum, quem de obiecto habet. Et idem dicunt de affectu voluntatis, nimirum unum Angelum pro voluntate sua producere in mente alterius conceptum suæ voluntatis. Quod circa iuxta horum sententiam non est eadem operatio etiam diverso modo considerata, locutio, & auditio, sicut dicebat Scotus: sed locutio est impressio speciei intelligibilis in mente Angeli, ad quem locutio dirigitur, auditio vero est notitia producta vi intellectus recipientis speciem illam, & virtute speciei in illo receptæ.

Recens.